

АНОТАЦІЯ
«ПРОЕКТУ
ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ
РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «СЕЙМСЬКИЙ»,
ОХОРОНИ, ВІДТВОРЕННЯ ТА РЕКРЕАЦІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ЙОГО ПРИРОДНИХ КОМПЛЕКСІВ ТА ОБ'ЄКТІВ»

Регіональний ландшафтний парк «Сеймський» оголошений розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 14.12.1995р., № 237 «Про розширення мережі природно-заповідного фонду» на площі 98857,9 га із земель державної і комунальної власності Буринського, Конотопського, Кролевецького, Путивльського районів Сумської області, без їх вилучення у землекористувачів.

«Проект організації території регіонального ландшафтного парку «Сеймський», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів» (далі – Проект) розроблено відповідно до статті 24 та статей 16, 18, 21 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», «Положення про Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів», затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.07.2005 р., № 245 (у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 21.08.2014 р., № 273), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 вересня 2014 р. за № 1134/25911, та технічного завдання до договору № 27 від 02.10.2017 р. між Сумським національним аграрним університетом та Департаментом екології та охорони природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації.

За результатами проведеної роботи, у ході якої було опрацьовано 389 різнопланових джерел інформації та вивчено архівні документи, що стосуються створення регіонального ландшафтного парку (далі – РЛП) «Сеймський», підготовлено Проект, загальний обсяг якого становить 607 сторінок друкованого

тексту (у т. ч. 169 сторінок додатків). В Проекті також представлено картографічні матеріали, які стосуються РЛП «Сеймський».

Основна частина розробленого Проекту включає вісім розділів.

У **РОЗДІЛІ 1** наведено загальні відомості про регіональний ландшафтний парк «Сеймський».

Надана інформація про місце його знаходження та історію створення. Показано, що на теперішній час РЛП «Сеймський» є найбільшою за розміром природоохоронною територією Сумської області. Основна частина його площі припадає на Путивльський (36210,6 га) та Конотопський (30865,4 га) райони. Частина території парку належить до Кролевецького (24 664,6 га) і до Буринського (7117,3 га) районів.

Охарактеризовано особливості організації та використання території в минулому. Деталізована інформація про обсяги та характер виконаних проектних та вишукувальних робіт.

У **РОЗДІЛІ 2** надана інформація про стан довкілля території, яка увійшла до складу РЛП «Сеймський». Охарактеризовано її погодно-кліматичні умови, геологію, геоморфологію, гідрографію, ґрунти, флору, рослинність, тваринний світ, ландшафти, різноманіття типів природних середовищ, у тому числі й рідкісних. Вказано на наявність в межах території РЛП рідкісних, зникаючих видів рослин і тварин, що мають різні ранги охорони (регіональний, державний, міжнародний), та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, а також розкритий вплив окремих представників фауни на рослинність.

У цьому розділі також наведено стислий огляд історії та основних результатів наукових досліджень, що здійснювалися у регіоні розташування РЛП «Сеймський». Обґрунтована необхідності організації у його межах розгорнутих наукових досліджень, висвітлено стан і перспективи вивчення біорізноманіття, ландшафтів та організації моніторингових досліджень.

У **РОЗДІЛІ 3** представлена соціально-економічна та культурна інформація про регіональний ландшафтний парк «Сеймський» та регіон його розташування.

Розкрито історичні аспекти заселення території, формування її культурно-

етнографічних особливостей. Надано відомості про сучасні населені пункти, про населення, його склад та зайнятість. Представлено пропозиції, в аспекті функціонування та розвитку РЛП «Сеймський», щодо підвищення рівня зайнятості населення та створення робочих місць.

У розділі також репрезентована інформація про розвиненість та стан у регіоні різних видів господарювання (промисловості, сільського, лісового, рибного господарства), розкрито особливості їхнього впливу на довкілля. Висунуто пропозиції щодо зменшення негативних ефектів від господарської діяльності у межах РЛП «Сеймський» для навколишнього природного середовища та біорізноманіття. Зокрема, показано, що у межах РЛП доцільно впроваджувати різноманітні сучасні підходи, спрямовані на екологізацію представлених тут галузей господарювання та, зокрема, на розширення виробництва екологічно-безпечної продукції рослинництва, тваринництва, яка користується значним попитом як на внутрішньому, так і міжнародному ринках.

У зв'язку із значною актуальністю для місцевого населення, особлива увага приділена питанню ведення у межах РЛП мисливського господарства. Показано, що у господарській зоні РЛП «Сеймський» потрібно дозволити продовження ведення мисливського господарства, а також необхідно розглянути можливість створення ферм з розведення мисливської фауни. У подальшому вони можуть використовуватися, як для підтримання природних популяцій цих видів, так і з метою організації сучасних видів полювання, які не будуть призводити до зменшення чисельності диких тварин в межах РЛП.

У розділі також охарактеризовано стан та перспективи розвитку на цій території транспорту та системи зв'язку. Відзначена актуальність проведення у регіоні розташування РЛП «Сеймський» системної роботи, спрямованої на підтримання у належному стані транспортної мережі, проведення своєчасного та якісного ремонту доріг, будівництво нових автошляхів. З врахуванням природоохоронного статусу цієї території, відзначено, що при реалізації останнього заходу варто звернути особливу увагу на необхідність впровадження сучасних міжнародних технологій та стандартів (облаштування відповідних

переходів, в'їздів тощо), спрямованих на підвищення безпеки автотранспорту для людей, тварин.

Висвітлено, стан та перспективи розвитку на цій території системи охорони здоров'я, закладів культури. Показано, що з врахуванням наявних природних ресурсів та завдань діяльності РЛП «Сеймський», для регіону перспективним напрямком стає розгортання рекреаційної діяльності, відкриття санаторіїв-профілакторіїв, баз та будників відпочинку тощо та, відповідно, інвестування у цю галузь. При цьому, за умови зростання кількості відвідувачів, у регіоні збільшуватиметься потреба у медичних працівниках і, особливо, у фахівцях фітотерапевтах, дієтологах, реабілітологах, лікарях, що знаються на водолікуванні, кліматотерапії та т.п.

Відзначено, що у регіоні успішно функціонує мережа різноманітних закладів культури. Перспективою діяльності є досягнення адміністрацією РЛП «Сеймський» ефективної взаємодії із ними в питаннях формування туристичного бренду регіону, популяризації природоохоронної установи, розширення видів і напрямків роботи з метою більш активного використання рекреаційного потенціалу цієї території.

У **РОЗДІЛІ 4** деталізована інформація про рекреацію та туризм в регіональному ландшафтному парку «Сеймський».

Розглянуто рекреаційні ресурси регіону, визначено стан та перспективи їхнього використання та розвитку туристичної інфраструктури. Охарактеризовано підходи та напрямки рекреаційного благоустрою території РЛП. Запропоновано створення низки екологічних стежок, окреслено вимоги до облаштування місць короткочасного відпочинку для населення і відвідувачів цієї природоохоронної території.

Визначено підходи до оцінки рекреаційних ресурсів, рекреаційного навантаження і ємності РЛП «Сеймський», забезпечення безпеки відвідувачів РЛП та забезпечення їх інформацією. Окреслено напрямки та заходи щодо залучення організацій і місцевого населення до рекреаційної діяльності на території РЛП.

Оцінено стан та перспективи розвитку системи побутового обслуговування,

громадського харчування, народних промислів, кадрового та наукового забезпечення рекреаційної діяльності на теренах РЛП «Сеймський».

У цьому розділі зазначено, що при організації рекреаційної діяльності в умовах РЛП «Сеймський», зокрема, необхідно враховувати таке:

1. Розвиток рекреації здійснювати з врахуванням сучасних світових, європейських тенденцій, і, наприклад, того, що зараз все більшу популярність у населення здобувають відносно малобюджетні види туризму: маршрутно-пізнавальний, спортивно-оздоровчий, етнографічний, сільський та ін.
2. Потрібно формувати туристично-рекреаційну систему регіону досягаючи максимально збалансованого розвитку усіх її підсистем: споживчої, інфраструктурної, природно-рекреаційної, історико-культурної, матеріально-побутової, кадрової.
3. Для забезпечення успішного функціонування туристично-рекреаційної системи, у тому числі за рахунок підвищення змістовності рекреаційних послуг, їхньої різноманітності (маршрутної, тематичної), розширення цільової аудиторії, варто використовувати не лише рекреаційний потенціал РЛП «Сеймський», а й територій (населених пунктів), розташованих поруч. У цьому аспекті насамперед доцільно спиратися на багатий туристичний потенціал м. Путивль та м. Конотоп, а також їхнє вигідне транспортне розташування і досить значну кількість населення, яке має потребу у змістовному і ефективному відпочинку.
4. Особливості території РЛП «Сеймський» дозволяють надавати рекреаційні послуги різної тематики та спрямованості, зокрема, ті, що:
 - більшою мірою спираються на історико-культурну спадщину регіону;
 - більшою мірою спираються на природно-ресурсний потенціал регіону;
 - спираються як на історико-культурну спадщину, так і на природно-ресурсний потенціал регіону.

У межах зазначених напрямків варто формувати пропозиції, які б задовольняли потреби різної цільової аудиторії (за віком, за ступенем обізнаності із регіоном, за тривалістю перебування на території РЛП, схильністю до активного

відпочинку тощо).

5. Важливою складовою формування туристичного бренду РЛП «Сеймський» та регіону його розташування є реалізація комплексу заходів із впровадження подієвого туризму. Це можуть бути різноманітні фестивалі, конкурси, тематичні тижні, спортивні змагання тощо.
6. Адміністрації РЛП «Сеймський» треба співпрацювати з органами влади адміністративних районів, у межах яких він знаходиться, територіальними громадами, громадськістю загалом та фахівцями відповідних профілів в аспекті постійного урізноманітнення та удосконалення рекреаційних послуг і забезпечення розвитку усіх складових туристично-рекреаційної системи.
7. Адміністрації РЛП «Сеймський» необхідно налагодити систему інформування населення про рекреаційні послуги, а також потрібно організувати збір даних, які б дозволяли оцінити задоволеність відвідувачів наданими послугами, визначати їхню зацікавленість у наданні певних послуг, враховувати побажання із розвитку рекреації. Відповідні анкети можуть заповнюватися відвідувачами безпосередньо під час перебування на території РЛП, а також може проводитися опитування із використанням сайту установи.

У **РОЗДІЛІ 5** окреслено пріоритети і проблеми функціонування РЛП «Сеймський». Визначено найважливіші цінності парку та основні заходи щодо їх збереження, проведено визначення та оцінку проблем, що вимагають втручання і вивчення, а також оцінку системи управління цією установою.

Показано, що територія, яка увійшла до складу РЛП «Сеймський» є своєрідним осередком різноманіття флори, рослинності, фауни, ландшафтів. Тут наявні рідкісні види рослин і тварин різних рангів охорони, цінні рослинні угруповання та природні комплекси, які потребують охорони. Окрім унікальних природних об'єктів представлено археологічні пам'ятки різного віку, пам'ятки архітектури, музеї, пам'ятники і місця, пов'язані з іменами видатних людей. Сформований на цій території непересічний комплекс із природних та історико-культурних об'єктів, відповідно, потребує від РЛП «Сеймський» реалізації значної кількості різнопланових підходів, заходів, щодо збереження природного та

культурного надбання цієї території, а також раціонального його використання. Комплекс заходів із збереження найважливіших цінностей РЛП повинен враховувати те, що його територія зазнає різноманітних антропогенних впливів та їхніх наслідків, що проявляються на глобальному, регіональному та місцевому рівнях.

У **РОЗДІЛІ 6** окреслено стратегічні завдання з розвитку РЛП на десять років, а також представлена схема його функціонального зонування і визначено режими кожної із зон.

Одне із найважливіших *стратегічних завдань* діяльності РЛП «Сеймський» пов'язано із реальним забезпеченням збереження та відтворення природних комплексів та об'єктів. За десятирічний період необхідно виконати основний блок інвентаризаційних досліджень, виявити місцезростання (місця мешкання) рідкісних видів, осередки поширення цінних у соцологічному відношенні рослинних угруповань, екосистем, представленість у межах РЛП різних типів природних комплексів. У ході наукових робіт на теренах РЛП необхідно досягти логічного поєднання кількох напрямків: вивчення видового, популяційного, ценотичного, екосистемного, ландшафтного різноманіття, а також екологічних, ресурсних та соцологічних досліджень.

У зв'язку з тим, що РЛП «Сеймський» не має власних земель, успішність реалізації заходів із збереження та відтворення природних комплексів насамперед залежить від розуміння громадою та землекористувачами глобальної значущості проблеми охорони довкілля, їхнього бажання та прагнення підвищувати «екологічність» виробництва, впроваджувати ресурсоощадливі технології, спиратися на засади невиснажливого, екологічно орієнтованого господарювання і т. ін. Тому одним із найважливіших стратегічних завдань діяльності РЛП «Сеймський», його адміністрації є проведення роз'яснювальної, еколого-просвітницької роботи із усіма верствами населення, досягнення порозуміння з громадами, землекористувачами щодо важливості здійснення природоохоронної діяльності. Необхідно пропагувати сучасні прогресивні методи господарювання, які є ефективними з економічної точки зору і разом з тим дозволяють зменшити

антропогенний тиск на довкілля, знизити його забруднення та підвищити рекреаційну привабливість цього регіону, а також розширити можливості для виробництва екологічно-чистої продукції, збільшити її асортимент.

Підвищенню ступеня порозуміння між РЛП «Сеймський» та суб'єктами господарювання, знаходженню консенсусу у їхній роботі може сприяти спільне виконання взаємовигідних проектів, наприклад, пов'язаних із оцінкою стану певних видів біоресурсів (зокрема, лікарських рослин), аналізом їхніх запасів, визначенням науковообґрунтованих обсягів та режимів (технології) заготівлі, підготовкою відповідної документації щодо експлуатації цих ресурсів. Перспективним напрямком може стати реалізація заходів із вирощування у штучних умовах корисних дикорослих, а також рідкісних рослин (створення та експлуатація розсадників тощо). РЛП «Сеймський» і лісогосподарські підприємства можуть розпочати ефективну взаємодію із реалізації комплексу заходів із відновлення корінних деревостанів, збереженню та відтворенню диких тварин, їхньої реабілітації, запобіганню виникненню пожеж тощо.

РЛП «Сеймський» має реалізовувати і власні проекти, орієнтовані на збереження та відтворення диких тварин, рослин місцевої флори та їх оселищ. На теперішній час вже підготовлені до впровадження дві такі розробки: «Будівництво, оснащення риборозплідного підприємства та виробничо–акліматизаційної бази для одержання та вирощування личинок життєстійкої молоді цінних промислових риб для зариблення природних водойм» та «Будівництво розплідника для розведення куріпки сірої з метою розселення її в природному середовищі». За умови їхньої успішної реалізації, напрямки такої роботи повинні розширюватися, а кількість проектів збільшуватися. Важливою складовою роботи РЛП «Сеймський» із збереження біорізноманіття має стати діяльність з охорони водних ресурсів, збереження вікових дерев, а також запобігання проникненню чужорідних видів рослин та тварин. Усім цим напрямкам зараз приділяється значна увага як у Європі, так і у світі.

Обсяг інформації, який буде накопичуватися під час проведення наукових досліджень на території РЛП, стане підґрунтям для видання наукових праць,

насамперед статей. Наукова робота повинна бути організована таким чином, щоб протягом десятиріччя були підготовлені матеріали для видання узагальнюючих збірників, монографій про природні комплекси РЛП, або ж їх окремі складові (флору, рослинність, орнітофауну, теріофауну і т. ін.), із рекомендаціями щодо забезпечення охорони природного надбання цієї території.

Протягом десятиріччя РЛП «Сеймський» має сформувавши та апробувати перелік науково-практичних заходів, які з певною періодичністю (наприклад, раз у рік) будуть проводитися на його базі та висвітлюватимуть наукові досягнення РЛП, популяризуватимуть його і стануть важливою складовою формування бренду цієї природоохоронної установи. Назва таких заходів, наприклад, може бути наступною: «Наукові дослідження на теренах регіонального ландшафтного парку «Сеймський»: історія, сучасні досягнення, перспективи розвитку» та (або) «Роль та досягнення регіонального ландшафтного парку «Сеймський» у збереженні біорізноманіття та довкілля регіону».

Наукові досягнення, напрацювання, сформовані за результатами діяльності в РЛП «Сеймський» та на суміжних територіях, мають стати важливою складовою розгортання екологічної освітньо-виховної роботи. За результатами системної роботи повинен бути сформований адаптований до умов РЛП «Сеймський» комплекс еколого-освітніх, еколого-виховних заходів, налагоджена співпраця із школами, вищими навчальними закладами різного ступеня акредитації, організоване надання практичної та методично-консультативної допомоги зацікавленим організаціям та установам, створена постійно діюча інфраструктура для проведення екологічної освітньо-виховної роботи. Важливою складовою цієї інфраструктури може стати відкриття візит-центру РЛП «Сеймський» із представленими у ньому бібліотекою, колекціями (гербаріями) тваринного та рослинного світу, відео-, фототеками.

Протягом найближчих років адміністрація РЛП «Сеймський» має завершити роботу із оглядного інформування населення про межі території та режим її охорони. Повинні бути встановлені усі потрібні межові стовпчики, інформаційні та охоронні знаки. У наступні роки потрібно слідкувати за їхнім станом, проводити

оновлення, ремонт. Окрім того, для інформування населення про рекреаційний потенціал РЛП та про заходи, які будуть здійснюватися, необхідно забезпечити створення та експлуатацію тимчасових елементів інфраструктури (стендів, аншлаків, білбордів тощо) відповідного тематичного спрямування.

На теренах РЛП має бути сформована мережа екологічних стежок та маршрутів, яка дозволить ознайомитися із різними природними комплексами, а також задовольнятиме потреби різних відвідувачів (за віком, інтересами, тривалістю перебування тощо). Необхідно впровадити комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування еколого-освітніх стежок та туристичних маршрутів: розробити та надрукувати інформаційні описи, встановити аншлаги та інформаційні щити, створити та облаштувати оглядові майданчики, облаштувати джерела питної води, місця тимчасового відпочинку, розбудувати мережу (як власних, так і з залученням приватних підприємців) пунктів прокату рекреаційного інвентарю тощо.

Адміністрації РЛП необхідно розробити систему забезпечення безпеки відвідувачів на території парку. Цей комплекс заходів повинен передбачати проведення роботи, направленої на інформування туристів про можливі небезпеки під час подорожі, необхідність виконання загальнообов'язкових правил техніки безпеки. Повинна бути налагоджена робота із інформування туристів щодо засобів профілактики і захисту від травм, попередження нещасних випадків та надання першої медичної допомоги, відпрацьоване та матеріально забезпечене надання допомоги особам, які постраждали під час подорожі. Запорукою успішного розв'язання такого роду проблем, має стати налагодження співпраці між адміністрацією РЛП та закладами системи охорони здоров'я регіону.

Протягом десятиліття адміністрація РЛП «Сеймський» повинна системно працювати над поліпшенням кадрового забезпечення туристичної та рекреаційної діяльності, над забезпеченням туристів кваліфікованими фахівцями туристичного супроводу, спеціальним спорядженням та інвентарем.

Одним із найважливіших напрямків роботи парку у ході запровадження рекреаційної та туристичної діяльності є зменшення негативного впливу

відвідувачів на природні комплекси та об'єкти, збереження цілісності туристичних ресурсів. У зазначеному аспекті необхідно організувати моніторинг за станом природних комплексів на тих ділянках, де мають місце рекреаційні навантаження. Окрім того варто спиратися на передовий міжнародний досвід із збереження природних комплексів та об'єктів. При потребі на маршрутах здійснити облаштування спеціальних містків, кладок, переходів для збереження рослинного покриву тощо.

Важливим стратегічним завданням десятиріччя є не тільки формування мережі екологічних стежок, туристичних маршрутів, а й оцінка їхньої екологічної ємності. Рекреаційні навантаження не повинні перевищувати загально прийняті нормативи.

Ще одним стратегічним напрямком діяльності РЛП має стати рекламно-інформаційна діяльність. На сучасному етапі вона насамперед передбачає пропагування установи на основі використання різноманітних інтернет-ресурсів, створення та ведення різномовних сайтів, веб-сторінок установи. Адміністрації РЛП «Сеймський» необхідно налагодити взаємодію зі ЗМІ, як обласного, так і районного рівнів, і протягом усіх наступних років підтримувати цю співпрацю, рік від року підвищуючи її ефективність та різноманітність.

Протягом перших років функціонування адміністрації РЛП «Сеймський» необхідно розробити та зареєструвати логотип установи. У подальшому його використовувати у рекламно-інформаційній продукції, яку варто видавати і іноземними мовами. Необхідно поширювати буклети, путівники, відео-, аудіоматеріали про РЛП «Сеймський», проводити теле- та радіопередачі, акції, виставки, конкурси тощо.

Доцільно здійснити залучення спеціалістів з туристичних організацій, туристичного бізнесу та міжнародних експертів для впровадження їх досвіду в формуванні туристичного продукту. Виходячи із сучасного стану «зеленого туризму» у регіоні, значну увагу необхідно приділити формуванню мережі садіб «зеленого туризму». Загалом впровадження «зеленого туризму» може стати

важливою складовою діяльності та зайнятості населення, яке проживає у межах РЛП.

Заохочення, залучення суб'єктів господарювання до роботи на теренах РЛП має здійснюватися і у напрямку розширення, удосконалення у регіоні мережі побутового обслуговування, системи громадського харчування, презентації та популяризації народних промислів.

Протягом десятиріччя в РЛП «Сеймський» повинна системно проводитися робота із виявлення та припинення порушень природоохоронного законодавства. У межах реалізації адміністративно-організаційної роботи необхідно налагодити та вдосконалювати економічно-фінансову, юридичну, кадрову та організаційну діяльність установи. Актуальним питанням є проведення інвентаризації земель РЛП.

Необхідно створити адміністративно-господарську інфраструктуру РЛП «Сеймський». Здійснювати придбання предметів довгострокового користування та витратних матеріалів, необхідних для забезпечення функціонування установи.

Проведенню *функціонального зонування* території РЛП «Сеймський» передувала робота по уточненню його меж на основі вивчення документації, яка стосується його створення. За її результатами, зокрема, в межі парку введено лісовий масив у Путивльському районі, який помилково не був позначений у межах парку; було визначено та відображено на карті лісові масиви, які, знаходячись у межах загального контуру РЛП, не входять до його складу; встановлено, що м. Путивль не входить до РЛП «Сеймський»; приведена у відповідність межа РЛП, що проходить вздовж лісових масивів ДП «Конотопське лісове господарство» та ДП «Кролевецьке лісомисливське господарство».

Візуалізація функціонального зонування представлена на картографічній основі масштабу 1:100 000 в межах всього РЛП «Сеймський» та на картах масштабу 1:50 000 в межах відповідних адміністративних районів. Запропонована схема функціонального зонування РЛП погоджена із лісгосподарськими підприємствами, землі яких увійшли до заповідної та рекреаційної зон.

Заповідна зона.

Основним завданням заповідної зони є охорона, збереження та відновлення найбільш цінних природних комплексів. Згідно Закону України «Про природно-заповідний фонд України» режим цієї зони у регіональних ландшафтних парках відповідає вимогам, встановленим для природних заповідників.

Межі заповідної зони РЛП «Сеймський» показані на карті, що додається. До складу заповідної зони включені:

– територія ландшафтного заказника місцевого значення «Єзучський» та прилеглі до нього ділянки на півночі до правого берега річки Єзуч та на заході заболочений масив від автодороги Вирівка – Таранське до лісових масивів на заході та півночі і до лівого берега річки Куколка на півдні. Загальна площа ділянки становить 1265,58 га, розташована вона в межах Вирівської сільської ради Конотопського району;

– територія гідрологічного заказника місцевого значення «Присеймівський» площею 101,7 га. Це болотний масив на піщаній терасі правого берега р. Сейм на південь від села Присейм'я, ліворуч від автодороги м. Конотоп – с. Присейм'я. Територія розташована в межах Присеймівської сільської ради Конотопського району;

– територія ландшафтного заказника місцевого значення «Бочечанський» площею 97,8 га. Це частина осушеного болотного масиву, на лівому березі річки Сейм, обмеженого каналами осушувальної мережі. Розташована у межах Бочечківської сільської ради Конотопського району, серед лісового масиву. Більша частина заказника не передана у користування інших осіб і лише 1,5 га знаходиться у постійному користуванні ДП «Конотопський агролісгосп»;

– територія загальнозоологічного заказника місцевого значення «Попів Грудок» площею 167,5 га. Заболочена територія на південному-сході Кролевецького району між селами Мутин та Камінь, в межах Мутинської (151,8 га) та Камінської (15,7 га) сільських рад. Більша частина заказника не передана у користування інших осіб і лише 0,6 га знаходиться у постійному користуванні ДП «Кролевецький агролісгосп»;

– територія зоологічної пам'ятки природи загальнодержавного значення «Урочище Боромля» площею 55,0 га. Вона знаходиться в північно-східній частині Конотопського району в межах земель Хижківської сільської ради, на відстані близько 3 км на північний-захід від с. Хижки і включає в себе квартал 102 (ділянки 1-8, 12, 13) та квартал 103 (ділянки 1-8, 12, 13) Новомутинського лісництва ДП «Конотопське лісове господарство»;

Загальна площа заповідної зони становить 1687,58 га.

Серед рослин в межах заповідної зони зростають і рідкісні види, занесені до Червоної книги України: пальчатокорінник м'ясочервоний, верба Старке, коручка болотна, а також занесений до Бернської конвенції вид – маточник болотний.

На цих територіях мешкають види тварин занесені до Червоної книги України: зубр, видра річкова, горностай, підорлик малий, лелека чорний, зміїд, журавель сірий, джміль моховий, стрічкарка блакитна, махаон, дозорець-імператор, ксилокопа фіолетова. Також тут знаходять собі місце для розмноження та харчування близько 70 видів тварин занесених до Бернської конвенції, серед яких переважають дендрофільні види.

У заповідній зоні РЛП встановлюється режим максимального обмеження використання природних ресурсів.

На її території **забороняється** будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить її цільовому призначенню, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на її природні комплекси й об'єкти, а саме:

- будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку, стоянка транспорту, проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин поза спеціально встановлених для цього маршрутів, пересування механічних, гужових та інших транспортних засобів (крім транспорту РЛП «Сеймський») за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та гелікоптерів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над

територією РЛП «Сеймський» та інші види шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

- геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву, гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, застосування хімічних засобів боротьби зі шкідниками і хворобами рослин і лісу;
- усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, збирання грибів, плодів, насіння, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;
- мисливство, рибальство та інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково-обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, за винятком матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень.

Для охорони, збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань у цій зоні в установленому порядку **дозволяється:**

- збір колекційних та інших матеріалів, пов'язаних із веденням наукових досліджень, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних досліджень, проведення екологічної освітньо-виховної роботи;
- виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів внаслідок антропогенного впливу;
- здійснення протипожежних і санітарних заходів, що не порушують природоохоронного режиму, спорудження у встановленому порядку об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед РЛП «Сеймський» завдань;
- стоянка й проїзд транспорту РЛП «Сеймський»;

- у разі термінової необхідності, за клопотанням Науково-технічної ради, в заповідній зоні з дозволу Мінприроди можуть проводитись санітарні рубки та роботи, пов'язані з ліквідацією осередків шкідників і хвороб або недопущенню їх появи, а також розробка вітровалів, буреломів і сніголамів.

Зона регульованої рекреації.

Зона регульованої рекреації РЛП «Сеймський» – призначена для короткострокового відпочинку та оздоровлення населення, огляду особливо мальовничих і пам'ятних місць.

В цю зону в межах РПЛ включено річку Сейм з прибережною захисною смугою по обох берегах річки. Крім того, до неї увійшли: орнітологічний заказник місцевого значення «Озаричанський», площею 173,8 га в межах Кузьківської та Присеймівської сільських рад Конотопського району, загальнозоологічний заказник місцевого значення «Оленкин», площею 99,2 га в межах Мутинської сільської ради Кролевецького району, геологічний заказник місцевого значення «Камінські піщаники», площею 2,5 га та парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Камінський», площею 3,9 га в межах Камінської сільської ради Кролевецького району, парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Волокитинський», площею 11,0 га в межах Волокитинської сільської ради Путивльського району. Також в цю зону включено водно-болотний масив та територію перезвожених лук, що розташовані на північ від села Вовчик з західного боку від автомобільної дороги с. Вовчик – с. Новомутин в межах Козацької сільської ради Конотопського району. Площа цієї території 113,08 га. Частина урочища «Спадщанський ліс», а саме лісові квартали 26, 27, 32, 33 Путивльського лісництва ДП «Конотопське лісове господарство» площею 229 га. Загальна площа зони регульованої рекреації становить – 3143,38 га.

В цій зоні забороняється:

- рубки головного користування, будівництво промислових, господарських і житлових об'єктів, не пов'язаних з діяльністю РЛП «Сеймський», розробка

корисних копалин, кар'єрів, порушення ґрунтового покриву, промислове рибальство й мисливство, промислова заготівля лікарських рослин;

- полювання;
- організація масових спортивних та туристичних заходів, розміщення наметових таборів, човнових станцій, не погоджених з адміністрацією РЛП «Сеймський»;
- розведення вогнищ поза відведеними для цього місцями, або ж не облаштованими відповідним чином;
- застосування хімічних засобів боротьби з шкідниками та хворобами рослин і лісу;
- інша діяльність, що може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів зони регульованої рекреації або знижує природну екологічну чи рекреаційну цінність території РЛП «Сеймський».

У зоні регульованої рекреації, в установленому порядку, **дозволяється:**

- проведення санітарних рубок і заходів, пов'язаних із збереженням, відтворенням і ефективним використанням природних комплексів та об'єктів згідно з Проектом;
- для лісогосподарських підприємств, які включені цим Проектом до зони регульованої рекреації, завершення циклу робіт, лісогосподарських заходів, передбачених діючим лісовпорядкуванням з обов'язковим відображенням обмежень та особливостей господарювання, обумовлених розташуванням у зоні регульованої рекреації, у документах наступного лісовпорядкування;
- регульований збір грибів, ягід, плодів дикорослих плодових рослин із дотриманням природоохоронного законодавства;
- любительське та спортивне рибальство згідно чинних «Правил любительського і спортивного рибальства»;
- обладнання туристичних та екологічних стежок, організація природоохоронної пропаганди, туристичні екскурсії й відпочинок населення;
- в установленому порядку використання природних ресурсів для задоволення потреб працівників РЛП «Сеймський» та громадян, у сінокосах, випасах,

відповідно до існуючих нормативів на спеціально виділених для цього земельних ділянках.

Господарська зона

У межах господарської зони РЛП «Сеймський» проводиться господарська діяльність, спрямована на виконання покладених на РЛП завдань, знаходяться населені пункти, об'єкти його комунального призначення, а також землі інших землевласників і землекористувачів, включені до його складу, на яких господарська діяльність здійснюється з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

До господарської території РЛП включена більшість земель парку за винятком тих, що увійшли до заповідної зони та зони регульованої рекреації. Загальна площа господарської зони в межах РЛП «Сеймський» становить – 94026,94 га.

Господарства, що увійшли до складу РЛП без вилучення у них земель, здійснюють свою традиційну господарську діяльність з дотриманням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Окрім видів користувань, зазначених вище, у господарській частині парку **можуть** здійснюватись наступні види використання природних ресурсів: рільництво, садівництво, городництво, сінокосіння, випасання худоби, заготівля ягід, грибів, лікарських рослин, рибальство, мисливство, в тому числі полювання згідно Закону України «Про мисливське господарство та полювання», заготівля деревних соків, вирощування та заготівля новорічних ялинок, бджільництво та інші види використання.

Територія господарської зони може використовуватися для розширення, урізноманітнення, удосконалення мережі промислових підприємств (виробництв), насамперед тих, діяльність яких передбачає впровадження сучасних ресурсозберігаючих, енергоощадних технологій, та мінімізацію негативного антропогенного впливу на довкілля. Будівництво нових промислових підприємств, які можуть мати негативний вплив на довкілля (наприклад, хімічної,

металургійної, металообробної промисловості і т. ін.), використання високотоксичних препаратів, пестицидів, можливе лише за погодження Департаменту екології та охорони природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації та проведення екологічної експертизи.

Загалом господарська зона, порівняно з іншими зонами парку, зазнає специфічного, більш інтенсивного і різнобічного, антропогенного впливу. Проте, використання як рослинних, так і тваринних ресурсів цієї зони не повинно заперечувати головній природоохоронній ідеї існування парку. Це вимагає від адміністрації РЛП постійного контролю за станом природних ресурсів у господарській зоні і запровадження своєчасних заходів щодо їх збереження і відновлення.

З інших природоохоронних вимог, яких необхідно дотримуватись при проведенні господарської і, зокрема, лісогосподарської діяльності, слід вказати на режим проведення рубок в лісових кварталах господарської зони. Під час їх здійснення необхідно звертати увагу на присутність гнізд хижих птахів, дупел сов, поселень борсука або колоній кажанів. При виявленні таких місць мешкання цінних видів тварин, слід залишати їх неушкодженими. Більше того навколо таких місць бажано створювати невелику охоронну зону (залишати не одне дерево, а групу дерев, не наближатися впритул до поселень борсука, залишати ділянки чагарників тощо). Таку ж увагу потрібно звертати на наявність тут місць зростання рідкісних і таких, що перебувають під охороною видів рослин та рослинних угруповань і вживати дієвих заходів з їхнього збереження та охорони.

У **РОЗДІЛІ 7** надано п'ятирічний план заходів діяльності РЛП «Сеймський». Його розроблено на основі окреслених планів, напрямків розвитку РЛП «Сеймський» на десять років. Як десятирічній, так і п'ятирічний плани сформовані на основі врахування стратегічних завдань, які повинні реалізовувати у своїй діяльності природоохоронні установи. Ці завдання розподілено за такими розділами:

1. Збереження та відтворення природних комплексів та об'єктів;
2. Охорона та захист природних комплексів та об'єктів;

3. Проведення наукових досліджень і спостережень за станом природного середовища;
4. Екологічна освітньо-виховна робота;
5. Рекреаційна діяльність;
6. Адміністративно-організаційна діяльність.

У **РОЗДІЛІ 8** висвітлено засоби та ресурси забезпечення ефективного функціонування РЛП «Сеймський».

Надана інформація про систему управління РЛП «Сеймський», його організаційну структуру та штат, необхідне обладнання та підходи до розвитку інфраструктури. Визначено систему моніторингу за діяльністю установи, оцінки її роботи та звітності.

В **додатках** Проекту представлено:

- ✓ документ про створення регіонального ландшафтного парку «Сеймський»;
- ✓ документ про резервування території для створення регіонального ландшафтного парку «Сеймський»;
- ✓ погодження органів місцевої влади та землекористувачів на створення регіонального ландшафтного парку «Сеймський»;
- ✓ рішення Сумської обласної ради «Про утворення комунального закладу Сумської обласної ради «Регіональний ландшафтний парк «Сеймський»»;
- ✓ кадастрові картки територій та об'єктів природно-заповідного фонду, розташованих у його межах;
- ✓ копії охоронних зобов'язань;
- ✓ зразки впорядкування інформації про рослинний світ;
- ✓ положення про науково-технічну раду регіонального ландшафтного парку «Сеймський»;
- ✓ листи-погодження лісогосподарських підприємств щодо включення їхніх лісових масивів до заповідної зони та зони регульованої рекреації РЛП «Сеймський»;
- ✓ картографічні матеріали.

Із повним текстом «Проекту організації території регіонального ландшафтного парку «Сеймський», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів» можна ознайомитися у Департаменті екології та охорони природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації.